

שהוא פחות מעשר, ונפרעין משל בעל העשר את המותר להשלים לעשר, ועם מה שממשכנין מהשאר שחזרו בהם, הרי ביד ההקדש חמשים.

היו הבעלים אומרים שרוצים לקנותה בעשרים, וכל אדם כלומר: ואחד משאר כל אדם, אומרים גם כן בעשרים, הבעלים קודמין, מפני⁽⁸⁾ שהם מוסיפין חומש.

ואם אמר אחד אחרי שאמרו הבעלים בעשרים: הרי היא שלי בעשרים ואחת שהוא יותר ממה שנותנין הבעלים כקרן, ופחות ממה שנותנים עם החומש, שהוא כ"ה סלעים, כיון שפוחת מקרן וחומש של הבעלים אי אפשר לתת לו, ועל כן: הבעלים ב-כז נותנין על כרחם עשרים ושש, דהיינו: עשרים ואחת בתורת קרן כפי שהעלה⁽⁹⁾ השני דמיה, וחמש מוסיפים בתורת חומש על שיעור הקרן שאמרו מתחלה.

ואם אמר אחד אחרי שאמרו הבעלים

ואחד אומר: בשלשים, ואחד אומר: בארבעים, ואחד אומר בחמשים. וחזר בו של המשים. פודה את הקרקע זה שאמר ארבעים, וממשכנין⁽⁷⁾ עבור ההקדש מנכסיו של האומר חמשים, עשר סלעים שהפסיד להקדש בחזרתו.

חזר בו גם של ארבעים פודה את הקרקע זה שאמר בשלשים, ממשכנין מנכסיו של בעל הארבעים עשר, ועם עשר שממשכנין מבעל החמשים, הרי ביד הקדש חמשים.

חזר בו גם של שלשים, ממשכנין מנכסיו של בעל שלשים עשר שהם נוספים על העשרים הקודמים, ופודה זה של עשרים, וביד ההקדש חמשים.

חזר בו גם של עשרים, ממשכנין מנכסיו של בעל עשרים עשר, ופודה זה של עשר, וביד הקדש חמשים.

חזר בו גם של עשר, מוכרין אותו בשויו

8. משמע מכאן שאף על פי שהבעלים אמרו ראשונים, מכל מקום אין להם זכות קדימה לפדות אלא רק משום שמוסיפים חומש. ולפי זה כששנים שאינם הבעלים רוצים לפדות לא תהיה עדיפות לראשון אלא יעשו גורל או שיתן הגזבר למי שירצה.

אך השפת אמת נוטה לומר, שהראשון קודם, וכאן במשנה מדובר שהבעלים והאחר אמרו ביחד ואז צריך את הטעם שהבעלים מוסיפים חומש, אבל אם הבעלים היה ראשון הרי הוא קודם גם בלי הטעם שמוסיף חומש.

9. ביאר השפת אמת, שאם לא יוסיף הבעלים כנגד הקרן שהציע השני, יש כאן מעין גול מההקדש שיפדו אותו בפחות ממה שאמר השני,

אין בחומש שוה פרוטה לא חל הפדיון כלל. והשפת אמת מסתפק, אם זה שצריך בחומשו שוה פרוטה זה רק בפדיון של הבעלים שמוסיפים חומש, או שהנידון הוא גם כשאחר פודה והוא אינו מוסיף חומש. וכתב השפת אמת, שמסתבר שהנידון הוא גם כשאחר פודה.

7. היפה עינים הביא מהירושלימי שזהו הטעם ששום היתומים רק שלשים יום ושל ההקדש שישיים יום, כי ביתומים חוששים שאם תתמשך ההכרזה הרבה זמן יחזור בו זה שרצה לקנות. אך בהקדש אין את החשש הזה כי הרי אינו יכול לחזור כמבואר כאן במשנה, ולכן מכריזים שישיים יום.